

รายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผล
การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องประชุม ๕๒๑ อาคาร ๕ ชั้น ๒

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อนุกรรมการผู้เข้าประชุม

๑. นางจรี วิจิตรวาทการ	ประธานอนุกรรมการ
๒. เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (นางมลินี สุขศรีวงศ์ ผอ.กองศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ แทน)	อนุกรรมการ
๓. ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นางมณีนีร์ตัน นิลพันธ์ ผอ.สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แทน)	อนุกรรมการ
๔. ปลัดกระทรวงมหาดไทย (นางสาวนภัสวรรณ ภูเจริญ หน.กลุ่มงานประสานการพัฒนาพื้นที่ฯ แทน)	อนุกรรมการ
๕. ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นายชัยชาญ ช่วยโพธิ์กลาง ผอ.ส่งเสริมกิจการการศึกษา แทน)	อนุกรรมการ
๖. ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (นายไพศาล หงษ์พานิชย์กิจ รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ แทน)	อนุกรรมการ
๗. ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (นางจีรารวรรณ บุญเพิ่ม ที่ปรึกษาสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แทน)	อนุกรรมการ
๘. อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (นางสาวสาวิตรี ศรีสุข ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมและเผยแพร่ แทน)	อนุกรรมการ
๙. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (นายสุวิทย์ จันทร์หาว ผอ.กองพัฒนาและส่งเสริมการบริหารงานท้องถิ่น แทน)	อนุกรรมการ
๑๐. อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน (นายทวีป บุตรโพธิ์ รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน แทน)	อนุกรรมการ
๑๑. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ (นางพัฒนา ศรีทร ผอ.ส่วนประชาสัมพันธ์เฉพาะกิจ แทน)	อนุกรรมการ

๑๒. เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
(นางจิตติมา หุ่นสุวรรณ ผอ.กองส่งเสริมและพัฒนาด้านการมาตรฐาน แทน) อนุกรรมการ
๑๓. ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริและความมั่นคง อนุกรรมการ
(พลตรีผดุงศักดิ์ รุจิยาปนนท์ ผช.ผอ.ศูนย์ประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง แทน)
๑๔. นางสาวดาววัลย์ คำภา อนุกรรมการ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(นายทีปรัตน์ วัชรางกูร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน แทน)
๑๕. ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อนุกรรมการ
(รศ.ดร.ปัทมาวดี โพชนุกูล รอง ผอ./ ผอ.ฝ่ายชุมชน แทน)
๑๖. ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย อนุกรรมการ
(นายสมกรณ์ ปรัชญาวุฒิรัตน์ ผจก.ส่วนงานลดความเหลื่อมล้ำฯ แทน)
๑๗. ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย อนุกรรมการ
(นางสาวสุกัญญา ใจชื่น ผู้แทนสถาบันสิ่งแวดล้อมอุตสาหกรรม แทน)
๑๘. ประธานสมาคมธนาคารไทย อนุกรรมการ
(นางสาวชุลีพร น่วมทอง รองเลขาธิการฯ แทน)
๑๙. นางชุตินาฏ วงศ์สุบรรณ อนุกรรมการและเลขานุการ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๒๐. นางสาวจินนาค์กูร โรจนนันต์ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
๒๑. นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์ด้านนโยบายสาธารณะ
๒๒. นางสาวณัฏฐ์เอก ดุษฎีประเสริฐ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

อนุกรรมการผู้ลาประชุม

๑. ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม อนุกรรมการ
๒. นางสาววรรณิ คำมัน อนุกรรมการ
๓. ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อนุกรรมการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พันเอกธงชัย เทียนยุทธ รอง ผอ.กองปฏิบัติการ สำนักปฏิบัติการ ศูนย์ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และความมั่นคง
๒. นางชุลีพร บุญยมาลิก ผอ.สำนักวางแผนการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
๓. นายจำเริญ แหวนเพ็ชร ผอ.กลุ่มงานส่งเสริมการบริหารจัดการชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
๔. นางสาวอัยยา มีแม่เนวิทย์ ผอ.ส่วนวางแผนและติดตามผลการให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
๕. นางสาวกชกร วิสุทธีวสุธาร ผู้ช่วยหัวหน้าฝ่ายบริหารงานโครงการ มูลนิธิมั่นพัฒนา
๖. นางสาวทัศนีย์ ทองจุ่น เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานปลัดนายกรัฐมนตรี
๗. นางสาวนาฏสรวง อินทร์แก้ว นักประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์
๘. - ๑๒. เจ้าหน้าที่กระทรวงมหาดไทย
๑๓. - ๑๕. เจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ
๑๖. - ๔๔. เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

- ไม่มี -

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผล การพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙

๑. อนุกรรมการและเลขานุการฯ ได้รายงานให้ที่ประชุมทราบว่า ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งเวียนรายงาน การประชุมคณะกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ครั้งที่ ๒/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ โดยขอให้คณะอนุกรรมการฯ พิจารณารับรองรายงาน การประชุมฯ ภายในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ เมื่อครบกำหนดระยะเวลามีคณะอนุกรรมการฯ ๑ ท่าน ได้แก่ รองอธิบดีกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (นายไพศาล หรรุพานิชย์กิจ) ขอเพิ่มเติม รายงานการประชุม ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้เพิ่มเติมแล้ว ดังนี้

๑.๑ หน้าที่ ๑๑ ระเบียบวาระที่ ๔ ข้อ ๒.๔ บทบาทของประเทศไทยในการขับเคลื่อนปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงบนเวทีระหว่างประเทศ เพิ่มเติมข้อความ “นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาทิ ๑) การจัดประชุมเพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในรอบ G-77 แล้ว ๒ ครั้ง และจะจัดประชุม

ระดับรัฐมนตรีในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ๒) การจัดทำเอกสารเผยแพร่โครงการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยอยู่ระหว่างหารือกับ UN Office for South-South Cooperation (UNOSSC) ในการจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ในต่างประเทศ ๓) โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศกำลังพัฒนา ๑๕ ประเทศ ๔) การให้ทุนฝึกอบรมและทุนการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแก่ผู้รับทุนต่างชาติ และมีการจัดศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงทุกปี โดยที่ผ่านมามีได้มอบทุนฝึกอบรมไปแล้วกว่า ๔๐๐ ทุน และมีดำริที่จะประกาศมอบทุนศึกษาปริญญาโทสาขาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประเทศสมาชิก G-77 รวม ๗๐ ทุนเป็นกรณีพิเศษ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี นอกจากนี้ ไทยโดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศยินดีที่จะสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุน Perez-Guerrero Trust Fund for South-South Cooperation”

๑.๒ หน้าที่ ๑๑ ระเบียบวาระที่ ๔ ข้อ ๓ มติที่ประชุม เพิ่มเติมข้อความ “ดำเนินการหาวิธีการทำงานร่วมกับหน่วยงานพันธมิตรทั้งภาครัฐและเอกชน”

๒. มติที่ประชุม ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ สรุปผลการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ และข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑. อนุกรรมการและเลขานุการฯ นำเสนอผลการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ และข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑.๑ การประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ โดยมีนายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) เป็นประธาน ที่ประชุมมีมติ ดังนี้ (๑) รับทราบการปรับปรุงองค์ประกอบของ กพย. และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเพิ่มผู้แทนทางด้านกฎหมายในองค์ประกอบของ กพย. และเพิ่มผู้แทนกระทรวงคมนาคมในองค์ประกอบคณะอนุกรรมการฯ (๒) รับทราบแผนผังความเชื่อมโยงของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) กับนโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศ (๓) รับทราบการเข้าร่วมการติดตามและทบทวนผลการอนุวัติวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ ในระดับชาติโดยสมัครใจ (Voluntary National Review – VNR) (๔) เห็นชอบกับการจัดลำดับความสำคัญเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ๓๐ ลำดับแรก โดยหน่วยงานรับผิดชอบจะจัดทำ Roadmap ให้แล้วเสร็จภายใน ๔ เดือน และ (๕) เห็นชอบแนวทางการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๒ ข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบด้วย (๑) ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. ๒๐๓๐ โดยมีปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยให้ทุกส่วนราชการดำเนินการตามแนวทางขับเคลื่อน SEP for SDGs

ให้สอดคล้องกับแผนงานในภารกิจหลักของหน่วยงาน สำหรับแผนงาน/โครงการปี ๒๕๖๐ ให้เร่งรัดดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ภายในเดือนตุลาคม ๒๕๖๐ เพื่อเป็นการสานต่อพระราชปณิธานและเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และ (๒) การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

๒. มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓.๒ รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑. อนุกรรมการและเลขานุการฯ รายงานความก้าวหน้าการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ของคณะอนุกรรมการ ๓ คณะ ภายใต้คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สรุปได้ ดังนี้

๑.๑ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินงานที่สำคัญ คือ (๑) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลัก/ร่วม และหน่วยงานสนับสนุน เพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในแต่ละเป้าหมาย และจัดทำ Roadmap การขับเคลื่อน (๒) จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายและเป้าประสงค์การพัฒนาที่ยั่งยืน ๓๐ ลำดับแรก (๓) จัดประชุมระดมความคิดเห็นภาคีการพัฒนาในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน อาทิ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม

๑.๒ คณะอนุกรรมการส่งเสริมความเข้าใจและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินงานที่สำคัญ คือ (๑) จัดการความรู้เกี่ยวกับ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” กับ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยการถอดบทเรียนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการเชื่อมโยงการขับเคลื่อนประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคธุรกิจเอกชนกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (๒) เสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ การทำบันทึกความร่วมมือกับ ๗ องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคธุรกิจเอกชน การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน ๓๓ แห่ง และ (๓) ประชาสัมพันธ์การสื่อสารสาธารณะเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และการเรียนรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

๑.๓ คณะอนุกรรมการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน ดำเนินงานที่สำคัญ คือ (๑) วางแนวทางจัดทำฐานข้อมูลกลางของประเทศที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของ UN และพัฒนาฐานข้อมูลและสถิติของประเทศให้มีความทันสมัย (๒) จัดทำสถานะข้อมูลและการเตรียมความพร้อมของข้อมูลตามตัวชี้วัดการพัฒนาที่ยั่งยืน และ (๓) จัดประชุมทีมกลั่นกรองข้อมูลในแต่ละเป้าหมาย เพื่อสอบถามข้อมูลและสรุปสถานะข้อมูลตัวชี้วัด

๒. มติที่ประชุม ที่ประชุมรับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๔.๑ สรุปผลการจัดการความรู้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑. อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการฯ (นายวันฉัตร สุวรรณกิตติ ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์ ด้านนโยบายสาธารณะ) นำเสนอผลการจัดการความรู้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ใน ๔ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย (๑) ภาคธุรกิจเอกชน (๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (๓) การพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Development) และ (๔) เศรษฐกิจชุมชน/เศรษฐกิจฐานราก

๑.๑ ภาคธุรกิจเอกชน

๑.๑.๑ สศช. ถอดบทเรียนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ ๗ องค์กรธุรกิจ (เอสซีจี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด เครือเบทาโกร บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด และกลุ่มมิตรผล) และเครือข่าย (Supply Chain) สรุปได้ ดังนี้

๑) กระบวนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจเอกชน ประกอบด้วย (๑) การปรับกระบวนการความคิด (Mind Set) ที่นำไปสู่ “ความสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และมีความสุข” (๒) สร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาฯ ทั้งในระดับผู้บริหารและพนักงาน (๓) กำหนดทิศทางขององค์กรบนพื้นฐานปรัชญาฯ โดยเลือกทำธุรกิจบนพื้นฐานศักยภาพและความเชี่ยวชาญ บริหารจัดการความเสี่ยง กำกับดูแลกิจการที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อสังคม (๔) มีแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการองค์กรบนหลักปรัชญาฯ โดยพัฒนาศักยภาพบุคลากรควบคู่กัน มีการกำหนดตัวชี้วัด สร้างให้เกิดองค์กรแห่งนวัตกรรมและการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีความสุข

๒) ผลผลิต/ผลลัพธ์จากการดำเนินธุรกิจที่มีการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาฯ ได้แก่ (๑) ธุรกิจเติบโตอย่างสมดุล มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และมีความสุข มีการจัดการความเสี่ยงอย่างรัดกุม (๒) พนักงานมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน รักในองค์กร (๓) เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่างเครือข่าย คู่ค้า และพันธมิตร ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการพัฒนาตลอดห่วงโซ่ธุรกิจ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ตามมาตรฐานสากล โดยปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ (๑) ผู้นำองค์กรต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (๒) วิสัยทัศน์ขององค์กรมุ่งสู่การพัฒนาที่สมดุล มั่นคง ยั่งยืน (๓) ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง มีการสร้างความรู้ในการดำเนินธุรกิจให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง และ (๔) ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

๑.๑.๒ การเชื่อมโยงผลลัพธ์การนำใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จำนวน ๑๒ เป้าหมาย ดังนี้

๑) เป้าหมายที่ ๑ ขจัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ (เป้าประสงค์ ๑.๔ สร้างหลักประกันการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ บริการขั้นพื้นฐาน เทคโนโลยีที่เหมาะสม และบริการทางการเงิน ซึ่งรวมถึงระบบการเงินระดับฐานราก) กลุ่มธุรกิจสนับสนุนการเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ทั้งสินค้าและบริการต่างๆ และสนับสนุนองค์ความรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับประชาชนในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร

๒) เป้าหมายที่ ๒ ขจัดความหิวโหย (เป้าประสงค์ ๒.๑ สร้างหลักประกันการเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปี และเป้าประสงค์ ๒.๔ สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน) กลุ่มธุรกิจเกษตรและอาหารกำหนดแนวทางบริหารธุรกิจที่จะส่งมอบอาหารที่ดี มีคุณภาพให้กับผู้บริโภค สนับสนุนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน ลดการใช้สารเคมี ป้องกันโรคแมลงด้วยวิธีทางธรรมชาติ และเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มุ่งเน้นสุขโภชนาการเพื่อสุขภาพและสุขภาวะที่ดี

๓) เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (เป้าประสงค์ ๔.๔ เพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะที่จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน) กลุ่มธุรกิจจัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนางาน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เพื่อสร้างวัฒนธรรมเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

๔) เป้าหมายที่ ๖ การมีน้ำใช้และการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๖.๓ ยกกระดับคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ ลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย) ส่งเสริมระบบจัดการน้ำที่มีประสิทธิภาพ ที่ใช้เทคโนโลยีสะอาดในกระบวนการบำบัดน้ำใช้และน้ำเสียภายในโรงงาน นำน้ำเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละกระบวนการผลิต เข้าสู่กระบวนการบำบัดน้ำเสียและนำน้ำกลับไปใช้ซ้ำ

๕) เป้าหมายที่ ๗ การเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืนในราคาที่ย่อมเยา (เป้าประสงค์ ๗.๒ เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทนในการผสมผสานการใช้พลังงาน) โดยกลุ่มธุรกิจด้านพลังงานมีส่วนช่วยสร้างความมั่นคงทางพลังงานให้กับประเทศ สนับสนุนการผลิตปาล์มน้ำมันเป็นสายการผลิตที่ไปสู่การผลิตไบโอดีเซลซึ่งเป็นพลังงานสะอาด

๖) เป้าหมายที่ ๘ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและครอบคลุม (เป้าประสงค์ ๘.๒ บรรลุการมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่สูงขึ้นผ่านการยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป้าประสงค์ ๘.๓ ส่งเสริมให้เกิดการสร้างงาน ความเป็นผู้ประกอบการ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป้าประสงค์ ๘.๔ พัฒนาความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรในการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน) โดยการดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจมีส่วนส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในประเทศเจริญเติบโต เกิดการจ้างงานในชุมชน มีการพัฒนาคู่ค้าธุรกิจให้เติบโตด้วยกันอย่างยั่งยืน

๗) เป้าหมายที่ ๙ สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความต้านทาน (เป้าประสงค์ ๙.๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพ เชื่อถือได้ ยั่งยืนและความทนทาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์) สนับสนุนการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อประโยชน์สูงสุด ใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่สะอาดเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและยั่งยืน สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพและความหลากหลายของสินค้าและบริการ

๘) เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย (เป้าประสงค์ ๑๑.๑ สร้างหลักประกันว่าเข้าถึงบริการพื้นฐานเรื่องที่อยู่อาศัยที่พอเพียงปลอดภัยในราคาที่สามารถจ่ายได้) สนับสนุนการรองรับต่อภัยพิบัติ ภัยฉุกเฉิน ดูแลด้านความปลอดภัย โดยกำหนดให้มีมาตรการการรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น สร้างโครงสร้างพื้นฐานรองรับภัยพิบัติและถูกต้องตามหลักมาตรฐานชีวอนามัย

๙) เป้าหมาย ๑๒ มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๑๒.๑ ส่งเสริมให้เกิดการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ ๑๒.๔ บรรลุการจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิดในวิธีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมลดการผลิตของเสียโดยแปรรูปและนำกลับมาใช้) การดำเนินงานของกลุ่มธุรกิจมุ่งเน้นผลิตสินค้าบริการที่ยั่งยืน และยึดหลักการบริหารจัดการที่ยั่งยืนและเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพลดการผลิตที่ทำให้เกิดของเสีย โดยพยายามแปรรูปของเสียหรือขยะเพื่อนำกลับมาใช้

๑๐) เป้าหมายที่ ๑๓ ต่อสู้กับสถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (เป้าประสงค์ ๑๓.๑ เสริมภูมิทัศน์ด้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศ) โดยการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และใช้พลังงานที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด เพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน

๑๑) เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง พืชพันธุ์ และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน (เป้าประสงค์ที่ ๑๕.๑ สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดในแผ่นดินรวมทั้งบริการทางระบบนิเวศอย่างยั่งยืน) โดยการวางแผนทางและร่วมจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาให้ดินน้ำป่าคงอยู่อย่างยั่งยืน

๑๒) เป้าหมายที่ ๑๖ สนับสนุนสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมที่เอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ที่ ๑๖.๕ ลดการทุจริตในตำแหน่งหน้าที่และการรับสินบนทุกรูปแบบ) โดยกลุ่มธุรกิจมีการกำหนดจรรยาบรรณธุรกิจให้ครอบคลุมนโยบายและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน ยึดหลักธรรมาภิบาล คำนึงถึงคุณธรรม

๑.๑.๓ การเชื่อมโยงองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการขับเคลื่อนของภาคธุรกิจ ประกอบด้วย (๑) ดำเนินธุรกิจตามความเชี่ยวชาญด้วยความพอดี ไม่ขยายใหญ่เกินตัว สร้างเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ มุ่งเน้นการเติบโตไปด้วยกันอย่างยั่งยืน (๒) ใช้เหตุและผลเป็นกรอบคิด ไม่อิงอัตวิสัยส่วนตัว มองการณ์ไกล มองผลประโยชน์ระยะยาว (๓) มีความรู้และสร้างองค์ความรู้ในองค์กร เพื่อดำเนินธุรกิจอย่างรอบคอบ (๔) สร้างภูมิคุ้มกันรองรับการเติบโตและความผันผวน วางแผนการบริหารการเงินที่รอบคอบ ชัดเจน ถูกต้อง และก่อนนี้ในวงเงินที่สามารถบริหารจัดการได้ (๕) ยึดมั่นคุณธรรมในการดำเนินธุรกิจ ซื่อสัตย์ มีความเพียร ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค รู้จักแบ่งปันความรู้และแบ่งปันให้กับสังคม

๑.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๒.๑ สศช. ร่วมกับมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มพพ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในทุกมิติ จำนวน ๓๓ แห่ง ครอบคลุมทั้ง ๖ ภาค ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘) ส่งผลให้ อปท. บริหารจัดการและแก้ปัญหาตนเองได้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมกัน นำไปสู่ชุมชนพึ่งตนเองได้

๑.๒.๒ ผลลัพธ์จากการน้อมนำหลักปรัชญาฯ ของ อปท. เชื่อมโยงกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ได้ดังนี้

๑) เป้าหมายที่ ๑ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ (เป้าประสงค์ ๑.๑ ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงทั้งหมด) ครัวเรือนได้น้อมนำหลักปรัชญาฯ มาใช้จนเป็นวิถีชีวิต ส่งผลให้ครัวเรือนมีความมั่นคงด้านรายได้ มีเงินออม ไม่เป็นหนี้ เกิดความสุขที่แท้จริงในครอบครัว มีคุณภาพชีวิตที่ดี (เป้าประสงค์ ๑.๓ ดำเนินการตามระบบและมาตรการคุ้มครองทางสังคมที่เหมาะสม ครอบคลุมถึงกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง) เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งในการดำเนินงานได้จัดสวัสดิการให้สมาชิก เช่น การเกิด การศึกษา การเจ็บป่วย การแต่งงาน การคลอดบุตร เป็นต้น ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาฯ มาใช้ในการบริหารจัดการ ส่งผลให้ประชาชนมีเงินออม สามารถเข้าถึงสวัสดิการของชุมชน คนในชุมชนเห็นประโยชน์ของการออมมากขึ้น เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินแก่สมาชิกของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ยากจนและเปราะบาง (คนแก่ คนพิการ เด็ก) แม้จะเข้าไม่ถึงประกันสังคมหรือประกันสุขภาพ/ชีวิตของบริษัทเอกชน หากสามารถออมเงินกับกองทุนฯได้ ก็จะได้รับ ความคุ้มครองทางสังคม เป็นการช่วยบรรเทาความยากจนอีกทางหนึ่ง

๒) เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๒.๑ ยุติความหิวโหยและสร้างหลักประกันให้ทุกคน โดยเฉพาะ คนที่ยากจนและอยู่ในภาวะเปราะบาง ได้เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีโภชนาการ และเพียงพอตลอดทั้งปี) อปท. ได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงทางอาหารของชุมชน โดยส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการผลิตอาหารที่ปลอดภัย และให้เกิดความหลากหลายในพื้นที่ สำหรับไว้บริโภคเองในครัวเรือน และหากเหลือจะจำหน่ายให้กับคนอื่นทั้งในและนอกชุมชน รวมทั้ง อปท. ทำข้อตกลงร่วมกับชุมชนในการน้อมนำใช้ปรัชญาฯ มาใช้ในวิถีชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม เช่น ปลูกผักปลอดสารพิษไว้รับประทานเองในครัวเรือน การจัดตลาดนัดสีเขียว การลดใช้สารเคมีในการทำการเกษตร เป็นต้น ยึดหลักการ “พึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิต” ด้วยการผลิตอาหารไว้บริโภคในชุมชนเองเป็นส่วนใหญ่ ลดการใช้พลังงานและการเดินทางสู่ตลาดเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อนุรักษ์ภูมิปัญญาและถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างคนในชุมชนที่มีทั้งผู้อาวุโส ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำความคิด เกษตรกรต้นแบบ และคนรุ่นใหม่ สร้าง “ต้นแบบ” จากการปฏิบัติจริง ผสมผสานกับความรู้วิชาการในปัจจุบัน นำภูมิปัญญาที่มีในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ สร้างภูมิคุ้มกัน โดยมีฐานการผลิตที่สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต และสร้างกระบวนการผลิตที่เหมาะสม ปลอดภัย และเป็นมิตรต่อระบบนิเวศ อนุรักษ์ฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมชุมชนให้ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๒.๔ สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืนและดำเนินแนวปฏิบัติที่จะเพิ่มผลิตภาพและการผลิต ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ และภัยพิบัติอื่นๆ) ชุมชนวางแผน รักษา ดูแล และอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชนที่เอื้อต่อการผลิตอาหาร ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาฯ มาใช้ เช่น วิเคราะห์ข้อมูลชุมชนและพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม นำแนวคิด “การปลูกป่าสามอย่างประโยชน์สี่อย่าง” มาปรับใช้ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม สร้างเครือข่ายกับทุกหน่วยงาน ผ่านการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ส่งเสริมชุมชนเป็นหลักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีองค์กรสถาบันการศึกษาเป็นพี่เลี้ยง กระตุ้นให้คนในชุมชน “เกิดการระเบิดจากข้างใน” และปลูกจิตสำนึกและถ่ายทอดภูมิปัญญาให้เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นกำลังในการขับเคลื่อนงานอย่างยั่งยืน และขยายไปยังพื้นที่อื่นๆ ผลลัพธ์ที่ได้ คือ ทำให้ชุมชนเป็นแหล่งผลิตอาหาร มีการรักษาระบบนิเวศชุมชน ให้มีความสมบูรณ์และสมดุล คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

๑.๒.๓ องค์ประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ (๑) ประชาชนมีความรักในหลวงรัชกาลที่ ๙ และเชื่อมั่นในหลักปรัชญาฯ จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นรอดพ้นจากภาวะวิกฤต และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน (๒) เกิด “การระเบิดจากข้างใน” ของคนในชุมชนที่พร้อมและต้องการจะพัฒนาตนเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และวิถีชีวิตตนเองไปสู่การมีชีวิตที่ดีกว่า (๓) ผู้บริหาร อปท. มีวิสัยทัศน์การพัฒนา ทำงานเชิงรุก มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานเพื่อชุมชนท้องถิ่น สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและมีความต่อเนื่องในการพัฒนา (๔) อปท. มีนโยบายและมีเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดผู้รับผิดชอบ สร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้กับเจ้าหน้าที่และคนในชุมชน รวมทั้งกำหนดกิจกรรมขับเคลื่อนหลักปรัชญาฯ ไว้ในแผนงาน/โครงการ หรือเทศบัญญัติของ อปท. (๕) อปท. บริหารจัดการที่ยึดหลักธรรมาภิบาล มีทีมทำงานและผู้นำหรือแกนนำชุมชนที่เข้มแข็ง เสียสละ มีความรู้ มีใจในการทำงาน (๖) ชุมชนมีความสามัคคี เอื้ออาทร ร่วมมือในการพัฒนาตนเอง (๗) การหนุนเสริมจากภาคีเครือข่าย ทั้งในและนอกพื้นที่ (๘) ใช้ข้อมูลชุมชนเป็นเครื่องมือในการวางแผนพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ และ (๙) มีฐานทรัพยากรที่เอื้อต่อการพัฒนา

๑.๓ การพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Development) : แนวทางการพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

๑.๓.๑ การพัฒนาตามแนวพระราชดำริของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นตัวอย่างความสำเร็จของการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Development) ที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการทำงานในพื้นที่ สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยให้ “ระเบิดจากข้างใน” ร่วมคิด ร่วมวางแผนร่วมลงมือปฏิบัติ ยึด “หลักการมีส่วนร่วม” จากทุกภาคส่วนมาร่วมแก้ไขปัญหา ปัจจุบันมีศูนย์ศึกษาฯ กระจายอยู่ตามภูมิภาค ดังนี้ (๑) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา (๒) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี (๓) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดจันทบุรี (๔) ศูนย์ศึกษาพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร (๕) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ และ (๖) ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส

๑.๓.๒ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของศูนย์ศึกษาฯ มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (๑) กระบวนการทำงานยึดหลักการพัฒนาเป็นองค์รวม (Holistic Development Approach) และการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานบนฐานข้อมูลและหลักวิชาการ (๒) ขยายผลด้วยการสร้างผู้นำและตัวแบบสร้างแรงบันดาลใจ ทำหน้าที่เชื่อมประสานระหว่างประชาชนกับเครือข่ายการพัฒนา (๓) พัฒนาระดับบุคคลโดย*ถ้อยทอดการคิดวิเคราะห์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง* ผ่านกิจกรรมฝึกอบรมส่งเสริมอาชีพที่กำหนด เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่สอดคล้องกับภูมิสังคมและฐานความรู้จากการศึกษา วิจัย ทดลองและเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น โดยมีกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาที่มุ่งเน้น “การสร้างสมดุลในระบบนิเวศ คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน” เริ่มจาก (๑) *การระเบิดจากการข้างใน* โดยคนในพื้นที่ตระหนักรู้ถึงปัญหา ผลกระทบจากการสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ สร้างความเป็นเจ้าของทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน (๒) *สร้างการมีส่วนร่วม* ในการแก้ปัญหา แสวงหาความรู้ภูมิปัญญาที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง (๓) *สร้างภาคีเครือข่าย และขยายผลการพัฒนา* รวมกลุ่มร่วมมือกันพัฒนาโดยใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการทดลองทำวิจัยที่เหมาะสมกับภูมิสังคม ภูมินิเวศ พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ รวมถึงการพัฒนาแกนนำ สร้างผู้นำชุมชนที่เสียสละ

๑.๓.๓ การเชื่อมโยงผลลัพธ์การนำใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ศึกษาฯ ที่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีดังนี้

๑) เป้าหมายที่ ๑ จัดความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ (เป้าประสงค์ ๑.๔ สร้างภูมิคุ้มกันต่อความรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศ ภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง)

๒) เป้าหมายที่ ๒ จัดความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหาร ปรับปรุงโภชนาการ และสนับสนุนการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๒.๓ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก เป้าประสงค์ ๒.๔ มีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน และเป้าประสงค์ ๒.๕ คงความหลากหลายทางพันธุกรรมของเมล็ดพันธุ์และสัตว์)

๓) เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันให้มีน้ำใช้ และมีการบริหารจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืนสำหรับทุกคน (เป้าประสงค์ ๖.๖ ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ รวมถึงภูเขา ป่าไม้ พื้นที่ชุ่มน้ำ และทะเลสาบ)

๔) เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและครอบคลุม การจ้างงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน (เป้าประสงค์ ๘.๔ ความมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรในการบริโภคและการผลิต)

๕) เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ (เป้าประสงค์ ๑๐.๑ คงการเติบโตของรายได้ในกลุ่มประชากรร้อยละ ๔๐ ที่ยากจนที่สุด)

๖) เป้าหมาย ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๑๒.๑ บรรลุการจัดการที่ยั่งยืนและการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ)

๗) เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๑๔.๑ ปกป้องและลดมลพิษทางทะเลทุกประเภท และเป้าประสงค์ ๑๔.๒ บริหารจัดการและปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง)

๘) เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง ฟื้นฟู และส่งเสริมการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการป่าไม้ที่ยั่งยืน การต่อต้านการแปรสภาพเป็นทะเลทราย หยุดยั้งการเสื่อมโทรมของดินและฟื้นฟูสภาพดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ (เป้าประสงค์ ๑๕.๑ หลักประกันการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการใช้ระบบนิเวศบนบกและในน้ำจืดอย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ ๑๕.๒ ส่งเสริมการดำเนินการด้านการบริหารจัดการป่าไม้ทุกประเภทอย่างยั่งยืน เป้าประสงค์ที่ ๑๕.๓ ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย ฟื้นฟูแผ่นดินที่เสื่อมโทรม เป้าประสงค์ ๑๕.๔ อนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพ เป้าประสงค์ ๑๕.๕ ลดความเสื่อมโทรมของดินที่อยู่ตามธรรมชาติ และเป้าประสงค์ ๑๕.๖ ส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ)

๑.๓.๔ องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ คือ (๑) มีความเข้าใจและความรู้ในภูมิสังคม (๒) ศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นนวัตกรรมและองค์ความรู้ของศูนย์ศึกษา (๓) มีผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นเสมือนห่วงโซ่เชื่อมระหว่างศูนย์ศึกษาฯ กับประชาชนในพื้นที่ และเป็นต้นแบบความสำเร็จในการพัฒนา และ (๔) ทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานแต่ละแห่งในพื้นที่ ซึ่งเป็นรูปแบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

๑.๔ เศรษฐกิจชุมชน/เศรษฐกิจฐานราก

๑.๔.๑ สศช. โดยฝ่ายเลขานุการ ได้รวบรวมข้อมูลการดำเนินงานและลงพื้นที่เก็บข้อมูลของบริษัทประชารัฐรักสามัคคี (จังหวัด) ใน ๓ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ภูเก็ต และบุรีรัมย์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สรุปเป็นบทเรียนการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางการสานพลังประชารัฐบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปสาระได้ ดังนี้

๑) กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑.๑) **คัดเลือกผลิตภัณฑ์/บริการ และค้นหาชุมชน** ที่สะท้อนอัตลักษณ์ของพื้นที่ และสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม” ชุมชนมีศักยภาพและมีความพร้อมที่ยึดหลัก “การระเบิดจากข้างใน”

๑.๒) **สร้างองค์ความรู้** โดยวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านเพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น นำความเชี่ยวชาญของแต่ละภาคีมาหนุนเสริมและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่า/สร้างความโดดเด่น ให้สินค้าด้วยการใช้ความรู้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม และความคิดสร้างสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และศึกษาดูงาน พื้นที่ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จ พัฒนาทักษะและความรู้โดยอาศัยความเพียร เพื่อยกระดับสู่แรงงานที่มีฝีมือ รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนบริหารความเสี่ยง ด้วยการหาข้อมูลและองค์ความรู้ใหม่ๆ

๑.๓) **การตลาด** มีการวิเคราะห์การผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการตลาด ใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม กับภูมิสังคม ยกกระดับภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์สู่กลุ่มเป้าหมายในระดับตลาดบน เพื่อลดความเสี่ยงและขยายโอกาส รวมทั้งเชื่อมโยงการตลาดทั้งภายในและภายนอกพื้นที่

๑.๔) **การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน** มีการประชาสัมพันธ์สินค้า/บริการ ผ่านช่องทางที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้บริโภค ใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากสังคม แต่ละกลุ่มเป็นผู้ประชาสัมพันธ์สินค้า รวมทั้งใช้ระบบ IT ในการนำเสนอและจำหน่ายผลิตภัณฑ์/บริการ

๑.๕) **การบริหารจัดการ** สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน มีกลไกการบริหารจัดการ ที่มีธรรมาภิบาล วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นลำดับขั้น ค่อยเป็นค่อยไปตามศักยภาพพื้นที่ รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ มีการบริหารความเสี่ยง

๒) **ผลการดำเนินงาน** การดำเนินงานของบริษัทฯ ส่งผลให้ชุมชนมีทุนที่มีศักยภาพ มีภาคีเครือข่ายที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกชุมชน บริษัทฯ บริหารจัดการงานอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดกลไก กระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน ใช้องค์ความรู้และจุดเด่นของแต่ละภาคี มาช่วยทำงาน มีการติดตามงานเป็นระยะอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และนำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริง

๓) **ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน** การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวทาง “ประชารัฐ” บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

๓.๑) เป้าหมายที่ ๑ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ (เป้าประสงค์ ๑.๑ ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงสำหรับทุกคนในทุกพื้นที่) การดำเนินงานส่งผลให้ชุมชนมีรายได้ดีขึ้น สามารถเชื่อมโยงผลผลิต (ต้นน้ำ) ไปถึงการจัดจำหน่ายสู่ผู้บริโภค (ปลายน้ำ) ได้โดยตรง

๓.๒) เป้าหมายที่ ๒ ยุติความหิวโหย (เป้าประสงค์ ๒.๓ เพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร และรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก) บริษัทฯ ร่วมกับภาคีเครือข่ายพัฒนาผลิตภัณฑ์ใน ๓ ประเภท ได้แก่ การเกษตร การแปรรูป และการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลให้ชุมชนท้องถิ่นเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร และมีรายได้มากขึ้น

๓.๓) เป้าหมายที่ ๕ บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศ (เป้าประสงค์ ๕.๕ สร้างหลักประกันว่าผู้หญิงมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และมีโอกาสเท่าเทียมในการเป็นผู้นำ) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นการสร้างรายได้และการมีส่วนร่วมให้กับกลุ่มสตรีในชุมชน รวมทั้งต่อยอดองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดในกลุ่มสตรี

๓.๔) เป้าหมายที่ ๘ ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๘.๓ สร้างงานที่มีคุณค่า การเป็นผู้ประกอบการ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม กระตุ้นให้ผู้ประกอบการรายย่อยเจริญเติบโต และเป้าประสงค์ ๘.๙ ส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น) บริษัทฯ ใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนร่วมเป็นผู้ประกอบการ

๓.๕) เป้าหมายที่ ๑๐ ลดความไม่เสมอภาค (เป้าประสงค์ ๑๐.๑ บรรลุและรักษาการเจริญเติบโตทางรายได้ของประชาชนกลุ่มล่างสุด) การดำเนินงานของบริษัทฯ มีเป้าหมายหลัก เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและเน้นการสร้างงานในพื้นที่

๓.๖) เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างรูปแบบการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (เป้าประสงค์ ๑๒.๘ สร้างหลักประกันว่าคนในพื้นที่จะได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และตระหนักถึงการพัฒนายั่งยืนและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ) บริษัทฯ พัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการโดยส่งเสริมให้ชุมชนรักษาเอกลักษณ์ของพื้นที่ ใช้ประโยชน์และดูแลทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

๔) องค์กรประกอบสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เงื่อนไขที่จำเป็นต้องมีในการดำเนินงาน (Pre-conditions) เพื่อให้การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากประสบผลสำเร็จ ได้แก่ (๑) ความรู้ความเข้าใจของชุมชนและคณะทำงานในแนวทางพระราชรัฐ (๒) ความเชื่อมั่นของชุมชนต่อบริษัทฯ บริบทศักยภาพของพื้นที่และความพร้อมของทุนชุมชน (๓) ผลิตภัณฑ์ที่สะท้อนอัตลักษณ์พื้นที่และมีโอกาสต่อยอด และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นสร้างมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ (๔) การเชื่อมโยงความร่วมมือภาคีพัฒนาจากการผลิตสู่การตลาด การวางแผนจัดการงานที่ชัดเจน และบริหารทรัพยากรอย่างฉลาด คุ่มค่า (๕) บริหารงานอย่างรอบคอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความมุ่งมั่น ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน มีคุณธรรม จริยธรรม (๖) ใช้ข้อมูลเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่งเสริมการสร้างงานในชุมชน กำหนดราคาผลิตภัณฑ์ที่เป็นธรรม สมเหตุสมผล รวมทั้งไม่เอาเปรียบลูกค้าและเครือข่าย

๒. ความเห็นที่ประชุม

๒.๑ การขับเคลื่อนปรัชญาฯ ภาคธุรกิจเอกชน มีประเด็นดังนี้

๒.๑.๑ การวางวิสัยทัศน์ขององค์กรธุรกิจ จากเดิม “ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กรและบุคลากร” ควรแก้ไขเป็น “ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์กร บุคลากร และคู่ค้า” และให้ความสำคัญกับการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจที่นำไปสู่ความยั่งยืน

๒.๑.๒ ในโมเดล ควรเพิ่มเติมการตลาด (Market) และผู้บริโภค โดยมีการผลิตสินค้า/บริการที่ดี มีคุณภาพต่อผู้บริโภค ประกอบธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์และมีคุณธรรมต่อคู่ค้าของตนเอง ตลอดจนการผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีการใช้ความรู้ที่เหมาะสม รวมถึงในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรเชื่อมโยงการปฏิบัติกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เช่น การระเบิดจากข้างใน การหาความรู้ก่อนที่จะดำเนินงาน การทำงานที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เป็นต้น

๒.๑.๓ ผลผลิต/ผลลัพธ์ ต้องแสดงให้เห็นชัดเจนว่าภาคธุรกิจมีการเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นผลมาจากการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจ ในส่วนของผลลัพธ์ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งระบุว่า “ในอนาคตมีทรัพยากรธรรมชาติไว้ใช้สำหรับการดำเนินธุรกิจ” ควรระบุถึงผู้ได้รับประโยชน์ คือ สังคม และควรเพิ่มเติมแนวคิดการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม (Restoration) เพื่อรักษาสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืนด้วย

๒.๑.๔ การเผยแพร่องค์ความรู้การขับเคลื่อนปรัชญาฯ ในภาคธุรกิจ ควรทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายต่างๆ อาทิ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ซึ่งมีการจัดหลักสูตรการอบรมด้านธรรมาภิบาลในการดำเนินธุรกิจให้แก่ผู้นำองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ โดยขอให้สอดแทรกแนวคิดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินธุรกิจ ทั้งนี้ IOD มีเครือข่ายทั่วโลก ซึ่งจะทำให้การเผยแพร่ขยายผลการนำใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคธุรกิจกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ และเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๒.๒ การขับเคลื่อนปรัชญาฯ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๒.๑ เงื่อนไขที่จำเป็นของท้องถิ่น ควรทบทวน อาทิ (๑) มีความเชื่อมั่นในหลักปรัชญาฯ จะเกิดขึ้นเมื่อได้ทดลองปฏิบัติแล้ว จึงควรอยู่ในขั้นกระบวนการ (๒) “การระเบิดจากข้างใน นโยบายและฐานข้อมูล” ควรนำไปเป็นขั้นตอนของกระบวนการทำงาน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

๒.๒.๒ กระบวนการขับเคลื่อนฯ ควรแบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ กระบวนการบริหารจัดการภายในตัวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง และกระบวนการบริหารจัดการหรือการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับภายนอก คือ คริวเรือน ชุมชน และเครือข่าย และควรเพิ่มกระบวนการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๓ ผลผลิต/ผลลัพธ์ของการขับเคลื่อนปรัชญาฯ ให้เพิ่มเติม ดังนี้ (๑) ผลผลิต เพิ่มเกิดเครือข่ายการทำงานของชุมชน (๒) ผลลัพธ์ เพิ่มทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต อาทิ ด้านเกษตรและการพัฒนาแหล่งน้ำ เช่น มีแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น มีแก้มลิงไว้เก็บกักน้ำใช้ในชุมชน เป็นต้น คริวเรือนชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่เชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

๒.๒.๔ Guideline การขับเคลื่อนปรัชญาฯ ควรกำหนด Milestone หรือปริมาณขั้นต่ำขององค์ประกอบที่ทำให้การเปลี่ยนแปลง (Tipping Point) ที่ยั่งยืน อาทิ จำนวนแกนนำการเปลี่ยนแปลง คริวเรือนต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้ การทำบัญชีครัวเรือน ที่จะทำให้เกิดกระแสการขับเคลื่อนการนำใช้หลักปรัชญาฯ ในชุมชน

๒.๒.๕ การเชื่อมโยงองค์ประกอบของหลักปรัชญาฯ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านความพอประมาณ ควรคำนึงถึงการตลาดในพื้นที่ เพื่อไม่ให้ผลผลิตเหลือ ในส่วนของการสร้างภูมิคุ้มกัน เห็นว่าการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นประเด็นสำคัญ เพราะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

๒.๒.๖ การเผยแพร่องค์ความรู้หรือรูปแบบการขับเคลื่อนหลักปรัชญาฯ ให้เกิดการขยายผล ควรสร้างแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติจริง มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาฯ โดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่มีศูนย์การเรียนรู้ในพื้นที่ อาทิ หน่วยงานภาครัฐ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ธ.ก.ส. กรมการพัฒนาชุมชน หอการค้าไทย ด้วยการรวบรวมรายชื่อ และจำนวนศูนย์เรียนรู้ไว้เป็นฐานข้อมูล โดยมีข้อสังเกตว่า ศูนย์เรียนรู้ที่มีอยู่มีการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องหรือไม่ ประชาชนหรือวิทยากรสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ชัดเจน และเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติจริงหรือไม่ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการนำเสนอกระบวนการนำใช้หลักปรัชญาฯ ที่นำมาสู่ผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการขยายผลต่อไป ทั้งนี้ สมาคมธนาคารแห่งประเทศไทย พร้อมสนับสนุนการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชุมชนในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน (Financial Literacy)

๒.๓ การพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area-based Development)

๒.๓.๑ การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทั้ง ๖ ศูนย์ ควรเพิ่มเติมการฝึกอบรมที่เชื่อมโยงกับชุมชน ส่วนการคัดเลือก “เกษตรกรตัวอย่าง” และ การตั้งเป็น “ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เป็นการจัดตั้งตามธรรมชาติ ไม่ได้ตั้งตามงบประมาณ จะคัดเลือกจากเกษตรกรที่ตั้งใจจะพัฒนาอาชีพของตนเอง มีแนวโน้มที่จะดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านในชุมชนหรือหมู่บ้านใกล้เคียง จึงจะได้รับการคัดเลือกจากศูนย์ฯ

๒.๓.๒ การเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ควรเพิ่มเติม *เป้าหมายที่ ๓* การสร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย เนื่องจากการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเกษตรกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ จะเน้นการใช้สิ่งที่เป็นธรรมชาติ ไม่พึ่งพาสารเคมี เช่น การใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เป็นต้น ซึ่งทำให้เกษตรกร ประชาชน อยู่ดีมีสุข มีสุขภาพอนามัยที่ดี และ *เป้าหมายที่ ๑๓* ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ทำให้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เช่น ป่ากลับฟื้นคืนสู่ความอุดมสมบูรณ์ การจัดการทรัพยากรน้ำที่ได้ผล เป็นต้น

๒.๓.๓ ผลผลิต/ผลลัพธ์ ควรมุ่งเน้นการสร้างให้คนในพื้นที่ที่เกิดจิตวิญญาณ เห็นคุณค่า เห็นความสมดุลของสิ่งแวดล้อม เพราะการนำใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของคนนั้น นอกจากจะทำให้ อยู่ดีกินดี มีความสุขอย่างยั่งยืนแล้ว ยังส่งผลให้คนเปลี่ยนมุมมอง เปลี่ยนความคิดจากการทำลายธรรมชาติ มาเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้

๒.๓.๔ องค์ประกอบของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ในประเด็นงบประมาณ ควรขยายเรื่องการใช้งบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เช่น งบประมาณที่ใช้ในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงคิดเป็น ร้อยละเท่าไร เป็นต้น

๒.๔ อื่น ๆ

๒.๔.๑ การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ควรมุ่งเน้นภารกิจหลัก คือ การเชื่อมโยงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปยังเป้าหมาย SDGs และเผยแพร่ให้กับประชาชนทั่วไป ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการปลูกฝังวิถีชีวิตแบบใหม่ที่จะเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิต โดยเน้นการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินการแต่ละด้าน และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อทำให้การเผยแพร่เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นไปอย่างกว้างขวาง มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องมากขึ้น รวมทั้งควรมีข้อมูลการดำเนินงานขององค์กรภาคธุรกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ตลอดจนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อรวบรวมประเด็นผลการดำเนินงานที่น่าสนใจ และเผยแพร่องค์ความรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สำหรับในประเด็นเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐไม่ใช่ภารกิจหลัก แต่อาจจะนำมาเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาทั้งหมด

๒.๔.๒ การส่งเสริมการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ควรตั้งคณะทำงานภายใต้คณะอนุกรรมการฯ โดยให้มีผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานด้วย เพื่อนำเสนอวิธีการหรือแนวทางในการเผยแพร่เนื้อหาการถอดบทเรียนทั้งในและต่างประเทศ ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศได้เผยแพร่องค์ความรู้ในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านเวทีการประชุมในต่างประเทศมาต่อเนื่อง และปัจจุบันอยู่ระหว่างการส่งเสริมให้เกิดชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศต่างๆ ขณะนี้มีประเทศที่ให้ความสนใจมากกว่า ๑๐ ประเทศ ซึ่งการถอดบทเรียนเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นประโยชน์ สามารถนำไปเผยแพร่ได้

๓. มติที่ประชุม

๓.๑ เห็นชอบแนวทางสรุปผลการจัดการความรู้การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมอบฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงตามความเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๓.๒ มอบฝ่ายเลขานุการฯ ยกร่างคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานส่งเสริมความเข้าใจการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนำเสนอประธานอนุกรรมการฯ พิจารณาเพื่อให้เห็นชอบและดำเนินการแต่งตั้งตามขั้นตอนต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๔.๒ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงไตรมาสที่ ๓ - ๔ ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และการดำเนินงานในระยะต่อไป

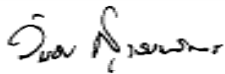
๑. ฝ่ายเลขานุการฯ ยกร่างการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในช่วงไตรมาสที่ ๓ - ๔ ของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้ (๑) การจัดการความรู้/ถอดบทเรียนตัวอย่างความสำเร็จการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าประสงค์ ๓๐ ลำดับแรก (๒) การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารสาธารณะเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และการเรียนรู้ (๓) การจัดทำแนวทางการประเมินผลการนำใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (๔) การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายการขับเคลื่อนและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๒. **มติที่ประชุม** ประธานจะหารือร่วมกับฝ่ายเลขานุการฯ อีกครั้งและจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

- ไม่มี -

ปิดประชุมเวลา ๑๒.๓๐ น.

(นายวันฉัตร สุวรรณกิติ)
 อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวจินางค์กูร โจรนนันต์)
 อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 ผู้ตรวจรายงานการประชุม